

## ՕՏԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ

### ԹՈՒՍԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կանանց աստուածաբանական ձեմարան: Ս. Սինօղը թոյլ է տուել Մոսկուայում բաց անել աստուածաբանական ինստիտուտ (ձեմարան): Ինչպէս հաղորդում է Ռուսաց «Եկեղեցական Համբաւարեր» թերթը, այդ ձեմարանի պահանջը վաղուց զգալի է և սկզբունքային տեսակէտից էլ կանանց բարձրագոյն հոգևոր դպրոցի գոյութիւնն միանգամայն ցանկալի: Ռուսաստանում գոյութիւն ունի մի քանի տասնեակ կանանց հոգևոր թեմական դպրոցներ, և մինչև այժմ չկայ այդ դպրոցների համապատասխան բարձրագոյնը: Թեմական դպրոցներն աւարտելով հարիւրաւոր աղջիկներ՝ իրենց բարձրագոյն կրթութեան համար դիմում են աշխարհական այլ բարձրագոյն դպրոցներ, իսկ հոգևոր բարձրագոյն դպրոցական հաստատութիւն նրանց համար մինչև այժմ գոյութիւն չունի, մինչդեռ այդպիսի հաստատութիւն աւելի քան անհրաժեշտ է: Աստուածաբանական գիտութիւնները կանանց համար կարևոր են՝ քանի որ կեանքի մէջ նրանց միջոցով կարելի կըլինի աւելի նպաստել բարոյական կրթական գործին: Մայրերն երեխաների դաստիարակիչներն են, իսկ կրօնական դաստիարակութիւնը ժամանակակից կեանքի առօրեայ հարցերից մէկն է: Միւս կողմից այս խնդիրն ունի և իւր գործնական կողմը: Կանանց թեմական դպրոցների դասատուների քանակը վերջերս խիստ սահմանափակուել է, քանի որ նոքա միշտ ձգտում են տեղափոխուել այլ դպրոցներ: Իսկ կանանց բարձրագոյն դպրոցը կըտայ թեմական դպրոցներին հարկաւոր քանակութեամբ կին դասատուներ: Այս ձեմարանը կըլինի Ռուսաստանում միակ հոգևոր բարձրագոյն դպրանոցը կանանց համար: Առայժմ այդ ձեմարանի համար որոշուած է Սինօղի յատուկ միջոցներից տալ 17 հազար ռուբլի, իսկ պահպանութեան համար անհրաժեշտ կըլինի մինչև 46 հազար իւրաքանչիւր տարի:

Բարձրասիւնան հոգեւորականների ռոնկի եւ կենսաբոսական խնդիրը: Պետական Դումային է յանձնուած բարձրաստիճան հոգեւորականների ռոնկիներն ու կենսաթոշակներն հաւասարեցնելու խնդիրը: Թեմական և փոխանորդ եպիսկոպոսների պահպանութեան

համար նախատեսուած է 200,768 ուռլլի, որից 178,578 ուռլլի 63 թեմական առաջնորդների պահպանութեան, իսկ 22,190 ու. 14 փոխանորդ եպիսկոպոսների համար: Ամենից շատ տրուած է Վարշաւայի թեմակալ առաջնորդին, որը համաձայն որոշուած նախահաշուի ստանում է 7,828 ու. Այնուհետեւ 30 թեմերում (զրանց թեւում և երեք մետրապօլիտական թեմերը) ստանում են բարձրաստիճան հոգեւորականները 4000-ական ուռլլի: Սուխոմսկի թեւում — 3000 ու. իսկ Օրենբուրգի թեւում 2,750 ու. իսկ 30 թեմում էլ 1500-ական: Իսկ մի քանի թեմական առաջնորդներ էլ ունեն յաւելումներ Օրենբուրգին — 1,250 ու. Պոդօլսկի թեմին — 1000 ու. Օրլովին — 1000 ու: Առանձին գումարից ստանում է Վրաստանի էկզարխը — 5,000 ու. Իմերեթիայի եպիսկոպոսը — 3000 ու. Գօրիին — 3000 ու. իսկ Ֆինլանդիայի եպիսկոպոսը ստանում է 6000 ու. Ֆինլանդական խխանութեան գումարից: Սինօզի յատուկ գումարներից ստանում են 1000-ական ուռլլի իրրե յաւելումն Վրաստանի էկզարխը, Պերմսկի և Պենզինսկի եպիսկոպոսները:

Փոխանորդ եպիսկոպոսները պահպանում են մեծ մասամբ տեղական միջոցներով:

Նրանց ընդհանուր 78 թուից 14-ը ստանում են 3,578-ից մինչև 400 ուռլլի: Վրաստանի թեմի փոխանորդ Գօրիի եպիսկոպոսը ստանում է առանձին գումարից 1500 ու. վեց փոխանորդներ ստանում են Սինօզի յատուկ գումարներից 600—2000 ու. 4-ը ունեն հոգեւոր ճեմարանների վերատեսչի պաշտօնը:

Թեմակալ առաջնորդները՝ իբրեւ վանահայր այս կամ այն վանքի ստանում է երայրական մուտքի  $\frac{1}{5}$ -ը և  $\frac{1}{5}$ -ը կապալներից ստացած մուտքի Այս տեսակէտից նրանց ստացած գումարների քանակը հասնում է 450 ու. մինչև 49,307 ու. (Կիևի) իսկ փոխանորդներին — 418 մինչև 10,042 ու. (Կիևի առաջին մասի փոխանորդը):

Այսպիսով տեսնում ենք որ մեծ անհասարութիւն է տիրում ստացած ուճիկների քանակի մէջ: Ս. Սինօզին կից կազմուել է առանձին Յանձնաժողով մանրամասն վերաքննութեան ենթարկելու ուճիկներին հաւասարութեան խնդիրը: Յանձնաժողովը եկել է այն եզրակացութեան, որ իւրաքանչիւր թեմական առաջնորդ չպէտք է համաձայն իւր դիրքի պակաս ստանայ 6000 ուռլլուց: Յանձնաժողովը յայտնել է կարծիք՝ որ մետրապօլիտները պէտք է ստանան բոլոր եկամտի աղբիւրները միասին ի նկատի առած 36 հազար ու. գլխաւոր թեմերի առաջնորդները (Կազանի, Պարկուլի, Լիտուայի, Վոլինսկի, Քիշնևի, Պերսոնի, Աստրախանի և Վրաստանի էկզարխը) 18 հազար, իսկ 12 հազար միւս տեղերինը: Փոխանորդ եպիսկոպոսների ուճիկները համաձայն յանձնաժողովի որոշման պէտք է լինի ամենաքիչը 3,000 ուռլլի:

Մեծաւասան կուսակցութիւնը ընդունաւ ուսանողներէ համար: Ս. Պետերբուրգի հոգեւոր ձեռնարանի վերատեսուչ Անաստասիյ եպիսկոպոսն Ս. Սինօդին միջնորդել է թոյլ տալ ձեռնարանին կից կառուցանել առանձին մենաստան այն ուսանողների համար, որոնք ընդունում են կուսակրօնութիւն: Այդ մենաստանի կառուցման համար վերատեսուչը խնդրում է վարկ բաց անել մինչև 100 հազար ռուբլի, հաշուի առնելով յատկացնել ամբողջ շինութիւնը 20 հոգու համար: Ս. Սինօդը բացասում է այդ միջնորդութիւնը՝ պարզելով իւր հայեացքը, որ չպէտք է կուսակրօն ուսանողների համար բարձր աստղածափանակաւ դըպրոցին կից ստեղծել այդ տեսակ բացառիկ արօնօնութիւններ, որոնցից զրկուած են միւս սովորական ուսանողները: Սրբազան հայրերի կարծիքով կուսակրօն ուսանողը ձեռնարանում պէտք է նոյն կեանքը վարի, ինչպէս մնացած բոլոր ուսանողները և չպէտք է զպրօցական նստարանից նրանց ընտելացնել փաթթամութեան և կեանքի այլ և այլ յարմարութիւններին:

Եկեղեցական խմբական երգեցողութիւնը. Վերջին ժամանակներս Ռուսաստանում եկեղեցական երգեցողութիւնը լաւ հիմունքների վրայ դնելու մասին լուրջ կերպով խօսուած է: Անթիւ խմբապետներ զանազան կտորներ եկեղեցական երգերից՝ վեր են ուծում ընդհանուր խմբականի կաթոլիկ եկեղեցական մուզիկայի օրինակով: Եկեղեցական խմբապետներից շատերը ձգտում են տալ եկեղեցուն գեղարուեստական մուզիկա: Գրեհանիի կարծիքով եկեղեցին պէտք է լինի մի մեծ անցք, որի միջոցով պէտք է ներս թափանցի ժողովրդի մէջ բարձր գեղարուեստի հոսանքը: Երբ այնտեղ կրկնականօքնի իսկական գեղարուեստը, ժողովուրդի գեղարուեստական ճաշակը կը զարգանայ և նա կընտօրի սիրելի ձեւ՝ մարիտ գեղարուեստական երգը, և այդ ճանապարհով կը գայ ժամանակ, գեղարուեստական մուզիկայի անհամեմատ նեղ շրջանը բաւականութիւն չի տալ նորան և նա կը զգայ պահանջ աւելի ընդլայնելու իւր մուզիկայի աշխարհայեացքը:

#### ԲՈՂՈՒՔԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Բոլոտական եկեղեցու ծխի բարեօրոգութիւններ Ռուսաստանում, Բոլոգրական եկեղեցու ծխի բարենորոգութեան նախագիծը կազմուած և ներկայացուած է 1911 թ. ներքին գործոց նախարարին, որը պէտք է ներկայացնի Պետական Դումայի քննութեան: Աւետարանական-Լուտերական հոգևորականութեան ապրուստը